

TRATAT DE DREPT CIVIL

CONTRACTE SPECIALE

Prof. univ. dr. **FRANCISC DEAK**

Prof. univ. dr.
LUCIAN MIHAI

Prof. univ. dr.
ROMEO POPESCU

TRATAT DE DREPT CIVIL

CONTRACTE SPECIALE

Ediția a VI-a
actualizată și completată

Volumul III
Prof. univ. dr. **ROMEO POPESCU**

Depozitul
Împrumutul de folosință
Împrumutul de consumație
Tranzacția
Donația

Universul Juridic
București
-2024-

Capitolul VII

Contractul de depozit

Secțiunea I

Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de depozit

1. Noțiune. Depozitul este contractul prin care o parte, numită deponent, încredințează un bun celeilalte părți, numită depozitar, care se obligă să-l păstreze pentru o perioadă determinată sau nedeterminată și să-l restituie în natură¹.

După cum rezultă din această definiție, dată, în esență, de însuși Codul civil [art. 2.103 alin. (1)]², *scopul principal* urmărit prin încheierea contractului este *păstrarea (conservarea) bunului depozitat* în vederea restituirii lui în natură la cererea deponentului³. În ipoteza în care scopul principal al contractului nu este păstrarea bunului, chiar dacă deținătorul are o asemenea obligație, raporturile dintre părți nu mai pot fi calificate ca fiind raporturi de depozit, ci de vânzare, de antrepriză etc., eventual, chiar raporturi derivând dintr-un contract nenumit⁴.

2. Caractere juridice. Depozitul este un contract real, cu titlu gratuit sau cu titlu oneros, unilateral sau sinalagmatic (bilateral), în principiu, netranslativ de proprietate și, în principiu, *intuitu personae* în privința depozitarului.

2.1. Depozitul este un contract *real*, care se formează (se perfectează) numai prin și din momentul remiterii (predării, tradițiunii) bunului care

¹ Din punct de vedere etimologic, cuvântul „depozit” provine din latinescul *depositum*, care înseamnă „un bun depus dintr-un loc în altul”.

² La art. 2.103 alin. (1), Codul civil face referire numai la bunurile mobile, întrucât este avut în vedere depozitul obișnuit. Astfel cum se va arăta în continuare (a se vedea *infra*, nr. 29-31), sechestrul convențional, care reprezintă o varietate de depozit, poate avea ca obiect atât bunuri mobile, cât și bunuri imobile.

³ De aceea în doctrină (a se vedea Ph. Malaurie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *Drept civil. Contractele speciale*, tradusă de D. Dănișor, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009, p. 461) depozitul este calificat ca fiind un *contract de restituire*.

⁴ A se vedea *infra*, nr. 7.

formează obiectul contractului de la deponent la depozitar¹, cu excepția cazului în care bunul se află deja, indiferent cu ce titlu, la depozitar [art. 2.103 alin. (2) C. civ.].

Pe de altă parte, predarea în sine nu este suficientă pentru încheierea contractului, fiind necesară, în acest scop, realizarea acordului de voințe în sensul încheierii contractului de depozit². Astfel, dacă una dintre părți a avut în vedere încheierea unui contract de depozit, dar cealaltă parte a crezut că primește un împrumut sau un dar manual, regulile depozitului nu vor putea fi aplicate, raporturile dintre părți – în lipsa realizării acordului de voințe – fiind extracontractuale³. Aceeași soluție se impune și dacă o persoană lasă la domiciliul unei alte persoane un obiect fără acordul sau chiar fără știrea acesteia din urmă.

Contractul de depozit însă, ca și alte contracte reale, poate fi precedat de o *promisiune* (un *antecontract*) *de depozit*, care se poate perfecta prin simplul consimțământ al părților.

2.2. Depozitul poate fi cu *titlu gratuit*⁴ sau cu *titlu oneros*. Depozitul este cu titlu gratuit dacă din convenția părților sau din uzanțe ori din alte împrejurări, precum profesia depozitarului, nu rezultă că trebuie să fie plătită o remunerație. Prin urmare, depozitul este gratuit numai *prin natura*, iar nu prin esența sa. Depozitarul care pretinde o anumită remunerație (sumă de bani sau alt avantaj patrimonial) pentru serviciile prestate trebuie

¹ „Remiterea trebuie să fie voluntară: nu este depozit atunci când o clientă își uită cerceii la un coafor, care nu este deci responsabil de furtul lor” (T. com. Seine, dec. din 5 martie 1952, citată de Ph. Malaurie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *op. cit.*, p. 470).

² Într-o speță s-a decis că, în lipsa consimțământului dat pentru încheierea contractului, simpla primire de către un barman, din pură complezență, a unui album al unui pictor pentru a fi consultat de către vizitatorii localului nu atrage răspunderea barmanului ca depozitar (Cass. fr., dec. com. din 25 septembrie 1984, în RTDciv. 1986, p. 143, citată de C. Toader, *Drept civil. Contracte speciale*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 263).

³ În acest caz contractul este lovit de nulitate relativă pentru eroare esențială „asupra naturii sau obiectului contractului” [art. 1.207 alin. (2) pct. 1 C. civ.]. Pentru posibilitatea adaptării contractului, a se vedea art. 1.213 C. civ.

⁴ Depozitul cu titlu gratuit este un *contract dezinteresat*, nefiindu-i aplicabile regulile specifice liberalităților (reducțiunea liberalităților excesive, raportul donațiilor, revocarea donațiilor sau a legatelor etc.).

să dovedească stipularea și cuantumul remunerației. Dacă depozitarul desfășoară activitatea de păstrare cu caracter profesional (nu ocazional¹), depozitul urmează să fie prezumat cu titlu oneros. Sechestrul judiciar este, de asemenea, cu titlu oneros [art. 976 alin. (3) C. pr. civ.].

Când cuantumul remunerației nu este stabilit prin contract, instanța judecătorească îl va stabili în raport cu valoarea serviciilor prestate [art. 2.106 alin. (2) C. civ.]².

2.3. Depozitul cu titlu gratuit este un *contract unilateral*, întrucât, din momentul încheierii sale, dă naștere la obligații numai în sarcina depozitarului. Depozitul rămâne un contract unilateral chiar dacă – ulterior încheierii sale – se nasc anumite obligații și în sarcina celeilalte părți (obligații postcontractuale) ca urmare a unui fapt posterior și accidental, care nu derivă din voința comună a părților (de exemplu, pierderile suferite de depozitar din cauza viciilor bunului depozitat), ci dintr-o cauză extracontractuală (delict civil sau gestiunea de afaceri³), aceste obligații nefiind nici interdependente cu obligațiile depozitarului⁴.

Dacă depozitul este cu titlu oneros, întrucât părțile își asumă – din momentul încheierii contractului – obligații reciproce și interdependente,

¹ Într-o speță, instanța a constatat că societatea depozitară nu intră în categoria celor care prestează activități de păstrare a bunurilor cu caracter profesional și nici nu a dovedit că la data semnării procesului-verbal de lăsare în custodie s-ar fi pus problema plății unui preț al depozitului, asupra căroră părțile să fi convenit. Drept urmare, instanța a apreciat că, în lipsa unei înțelegeri de acest fel încheiate între părți la momentul semnării procesului-verbal de custodie, societatea depozitară nu poate condiționa restituirea bunurilor depozitate de plata vreunui preț (a se vedea T. com. Argeș, sent. nr. 67/2009, citată de V. Terzea, *Noul Cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență*, vol. II, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 1037).

² Potrivit art. 143¹ din Legea nr. 71/2011 (introdus prin O.U.G. nr. 79/2011), dispozițiile art. 2.010 alin. (3) din Codul civil (potrivit căroră „Dreptul la acțiunea pentru stabilirea cuantumului remunerației se prescrie odată cu dreptul la acțiunea pentru plata acesteia.”) se aplică și în cazul stabilirii remunerației depozitarului, potrivit art. 2.106 din Codul civil.

³ A se vedea *infra*, nr. 11.

⁴ Pentru amănunte privind categoria așa-numitelor „contracte sinalagmatice imperfecte”, a se vedea L. Pop, I.F. Popa, S.I. Vidu, *Drept civil. Obligațiile*, ed. a II-a, revizuită și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 45.